

Po določbah §§. 68. in 69. gozdne postave morajo dalje politične gosposke poškodbe varnosti gozdne vlastine, če po občni kazenski postavi ne spadajo pod sodnjo obravnavo, vvesti postavno zapovedano obravnavo ter jo izvršiti, da le kakor koli si bodi izvedó za gozdni kvar.

V §. 23. gozdne postave zapopadena nanašba na §. 22. že kaže, da imajo politične gosposke iskati bistveno pomoč pri spolnovanju zgoraj omenjenih dolžnosti v tem, da primerno izvršujejo tiste določbe §. 22. in oziroma §. 52. gozdne postave, po katerih se imajo v ta namen, da se gledé gospodarstva z gozdi zapovedana postavna vodila vsestransko na tanko spolnujejo, lastniki primorati, da postavijo gozdom, ki so dosti veliki in ktero velikost po posebnih razmerah določa deželna vlada, izvedene in od vlade za zmožne pripoznane gospodarske vodje (gozdarje) in da jim primerno varuhov in čuvajev pridadé.

Ker so taki gozdarji in gozdni varuhi, vzlasti če so vsled §. 52. gozdne postave zapriseženi, po prisegi zavezani, vsako poškodbo gozdne lastnine brez vsacega osobnega ozira naznaniti in pomoč na postavni poti zahtevati, tedaj je potreba za primerno varstvo gozdov, kakor tudi koristno političnim, za izvrševanje gozdne postave poklicanim gosposkam, da se prav zdaj omenjeni zaukazi gozdne postave gledé postavljenja potrebnih gozdarjev in gozdnih varuhov, kolikor se to doslej še ni zgodilo, brez odloga izvrše.

II. Gozdno-tehnični organi.

§. 2. Da politične gosposke pri izvrševanju postavnega svojega področja v gozdnih zadevah niso brez stanovitnih izvedenih svetovalcev, postavljeni so v ta namen, in vzlasti za izdatnejše izvrševanje omenjenim gosposkam naloženega gozdnega čuvanja, gozdni tehniki (izvedenci) na državne stroške in se je njihovo področje v posebnih podukih določilo. Kakor zavolj tega postavljenja politične gosposke niso odvezane postavno njim naloženim dolžnostim, tudi po drugih, njim podložnih političnih organih čuvati, da se zaukazi gozdne postave na tanko spolnujejo, in če je treba, postavna uredska opravila izvrševati, enako ni dosti, da njim prideti gozdni tehniki dajo le poročila in mnenja svoja v posamesnih primerljajih na spodbado političnih gosposk, temveč oni so vsled svojega poduka posebno zavezani, v prid zdatnega izvrševanja gozdne postave sami delati, tedaj si imajo pridobiti na tanko poznanje gozdnih zadev v svojih okrajih, in kedar je treba, v prid gozdnega obdelovanja potrebne navode dajati, oziroma obrniti se na zadevajočo politično gosposko s primernimi poročili in dobrimi nasveti, da ona reč v roko vzame. (Dal. prih.)

Slovstvene stvari.

Najnovejša slovenščina.

III.

Ni moj namen, preresetavati vsake mladoslovenske besede in oblike, in tako delo bi bilo tudi orjaško, ker že dozda jih je prišlo takih „pankertov“ na stotine na papir, in še vedno raste njih število, kakor rastejo gobe po dežji; hotel sem le v izglelih pokazati propad našega slovstva, ki se mu pripravlja od mladoslovenske strani. Tu pa tam se tudi pri mladoslovenskih pisateljih nahaja kakošno dobro zrno, velika večina novotarjev pa je vendar le plevel.

Predno pa sklenem te proste in nevezane črtice, naj navedem še nekaj takih izglehov.

11. *Prav, vsaj — baš, barem.* Iz samega sovraštva do slovenščine so naši „mladi“ zavrgli do sedaj navadne besede prav ali ravno in vsaj; ter pišejo (če ne uprav in konči) baš, barem. Te dve besedici ste vzeti iz hrvaščine brez vsakega premislika, ker „mladim“ veljá pravilo, da kar je hrvaško, to je tudi že dobro. Baš in barem pa ste, kakor je že povedal (v „Glasu“) učeni prof. orientalskih jezikov, g. St. Kociančič, turški besedi, kateri ste se vrinili v srbski in hrvaški jezik. Ker ne znam turškega jezika, zato se tudi nočem dalje pri tem muditi; dobro pa bi bilo, da bi nam omenjeni gosp. profesor to reč natančneje v kakem časopisu razložil.

12. *Oblike: čki, čtvo, oj,* so prišle v slovensko pisavo tudi le iz zaničevanja starih oblik in iz „precartane“ ljubezni do hrvaščine. Jaz vsaj temu ne vem drugega razloga. Vendar mislim, da „pisci“ s tem ne zametajo naravnost kot nepravilnice dosedanjih oblik, kajti tako prismojeni menda niso, da bi trdili, da vsi Slovenci nepravilno govoré, ker ne govoré hrvaški. Iz besed pesnik, prostak, porok se dadó ravno tako napraviti oblike pesnički, prostački, poročtvo, kakor pesniški, prostaški, poroštvo — no; in „de gustibus non est disputandum“. Nekoliko večja je zmešnjava z obliko — oj, ker se rabi za dativ in za instrumental. To pa je pol miš pol tič: dativ na — oj je hrvaški; instrumental na — oj pa štajarsko-ogerski; no, tudi prav, saj je po zapovedi Prešernovi: *) „Tak, kakor sraka gnjezdo, vkup nosimo...“ Mladoslovenci! za dativ ž. sp. imamo že tri oblike: dobri, dobrej, dobroj; za instrumental istega spola pa še le dve: dobro, dobroj. Do kedaj bomo ostali še brez tretje? Upam, da ne dolgo, in se priporočujem vaši ostroumnosti.

13. *Nemškutizne mladoslovenskih piscev.* — Hujšega jim ne reci! Kako? oni, ki „baš“ zato ne pišejo slovenski, da ne nemčurijo (ker dosedanja slovenščina je bila gola nemščina), bi se pa kedaj tako spozabili, da bi jim ušla kakova „nemčizna“! Žalibog, da je tako! Med tem, ko se derejo, da je to in uno napačno in nemško, nemškutarijo nekateri izmed njih tako grdo, da je groza. Oni pišejo brez da, kar je že pokojni Janežič v svoji slovnici kot germanizem zaznamoval, in kar ne rabi več skoro nobenemu pisatelju, ki se drži še stare pisave. Oni stavijo glagol konec stavka, kar je proti duhu slovenskega jezika in le bolj po nemškem diši. Oni delajo na vatle dolge periode, kar je tudi neslovensko, kakor so se čestiti bralci lahko prepričali iz zadnjič navedenega stavka, kateri pa ni edini svoje vrste. Oni si delajo po nemškem kopitu sestavljene besede, na pr. prsobolen, krvoprolitje itd., ki so pravi barbarizmi, podobni onim, ki jih je nekdaj koval P. Marko. — Naj pristavim sem, k tej „Judeževi številki“, še nek „curiosum“ mladoslovenske pisave: Za barvo pišejo farba (menda, ker je to manj nemško) in pa — šara, zakaj ne rajši staroslovensko mast? — Pregovor: „extrema se tangunt“, veljá tedaj tudi tukaj.

14. *Mladoslovenski Babilon.* — „Pridite, sezidajmo si mesto in stolp, katerega vrh naj se neba dotika, in storimo sloveče svoje imé!“ Tako so govorili Noetovi mlajši, predno so se razkropili po svetu. Tako nekako so si mislili tudi naši mladoslovenci gledé slovenščine: „Pridite“, klicali so se, „pišimo jezik, kateri bo podoben stari slovenščini in vsem drugim slovanskim jezikom in pridobimo si s tem slavno imé.“ Pa Bog je,

*) Navajam nalašč vedno le Prešerna, ker samo ta jim je avtoriteta, poleg „večnega študenta“, čegar „stvarjenja“ pa niso toliko vredna, da bi jih citiral. Pis.

kakor takrat, za dobe Noetovih mlajših, rekel: „Zmešati jim hočem jezik, da drug drugzega ne bodo umeli“. Ali se ni res tako zgodilo? Naj mi kdo pové le dva mladoslovenca, da bi po vse enako pisala? Vsak svojo goni, vsak hoče biti originalen in od tod imamo za nekatere pomene oblik, da je strah, na pr. ni, nij, nije, nej, ne, né, ně — tedaj sedem oblik za tako malenkost — to ni šala! Ravno tako se je godilo v Babilonu: za kar je bil poprej le en izraz, nastalo jih je na enkrat več; samo s tem razločkom, da takrat se je to godilo po čudežu Božjem, v kazen človeške prenapetosti, zdaj pa se to godi od človeške prenapetosti po sili v škodo in v propad slovenskega jezika. Zidarji babilonskega stolpa, ko niso več drug drugzega umeli, razkropili so se in so napravili nove družbe; tako tudi kovači mladoslovenščine bodo morali stopiti na eno ali na drugo stran, v slovenski ali v hrvaški tabor in zapustiti svoj mili Babilon. Mogoče pa je tudi, da v njem ostanejo in si napravijo „svoj“ jezik, se vé da, v prid slovanski edinosti in vzajemnosti.

„Omne trinum perfectum“, zato tudi te trojne črtice končam in iz navedenih izgledov sklepam tako-le:

1) Najnovejša, ali boljše rečeno „mlada“ slovenščina je hči nekaterih prenapetih učenjakov in ljubica nekaterih po novotarijah hrepenečih in hlastno se jih oklepajočih mladičev.

2) Njeno bistvo je negiranje mnogih dosedanjih besed in oblik brez stalnega nadomestila.

3) Njeni zlog je čudna zmes staroslovenščine in vseh drugih slovanskih jezikov, v kateri nadvladuje štajarsko-ogersko podnarečje in nemška konstrukcija. V olepšanje jej služijo skovane spake, tū pa tam tudi tuje besede.

4) Njeni karakteristikon je zmešnjava.

5) Njeni nasledki pa so skrunjenje jezika, škrupuloznost in škepticizem v pisavi, ter slednjič propast slovstva.

To so moje misli o najnovejši slovenščini in analogične misli imam tudi o mladoslovenski politiki. Morebiti me bo kdo imel za pesimista in mračnjaka, ki vse le črno vidi; al to je moje prepričanje, od katerega se ne dam odvrniti in sem v tem „tnalo neobčutljivo“. Kar se pa tiče posameznih besed in oblik, rad se dam podučiti.

J. K.

Volitvene zadeve.

Narodna stranka je, kakor je že znano, žalibog, pri volitvah mest in trgov na Kranjskem propadla. Resultat volitev je ta le:

V Ljubljani je dobil dr. Schaffer 540, gosp. Vilhar 124 in dr. Razlag 59 glasov; saj je pa tudi težko drugače, ker je med 540 glasovi blizu 400 uradniških in penzijiških.

V Gorenjskih in Notranjskih mestih in trgih je izvoljen dr. Suppan s 342 glasovi, dr. Costa jih je dobil 109 in dr. Zarnik 66. To ima ta politični rovar Zarnik od svojih misijonov; skoro povsod je sklical volilni shod, agitaval sam in po svojih prijateljih za-se, kakor da bi šlo za življenje in smrt, v Loki, v kateri mu je še Vošnjak s svojim bobnom na pomoč prišel, da je bil večji hrup, je vjel dr. Zarnik 1, beri en sam glas. Se li spleča za en glas napraviti misijon? V Postojni, v Trzinu in na Vrhniki pa še celó enega glasú ni bilo za-nj. In vendar je on v združbi z dr. Vošnjakom prav za prav vse podrl, ker je ljudi tako zbegal, da so naposled bili že vsega siti, in da so imeli mir, volili so nasprotnika dr. Suppana.

Po Dolenjskih mestih, kjer je bil po odstopu

gosp. dr. Bučarja zadnji hip nastavljen gosp. Horak za kandidata, je voljen nemškutar Hočev var iz Krškega z 246 glasovi, Horak jih je dobil le 102. Vrlo se je poleg Metlike držala Ribnica, kjer je dobil g. Horak 22, Hočev var le 11 glasov; povsod drugod je imel nemškutar večino, razen Loža, ki je „pozarnikovana“.

Ljubljanska kupčijska zbornica, v katero je prišlo zavoljo mnogih odpovedeb narodnjakov, nekoliko nemčurskih elementov, je volilo jako razkosano: dobil je Schaffer 7 glasov, g. Vilhar 5, g. V. C. Supan 3 in g. Horak 1 glas.

Naj nam narodni gospodje ne zamerijo, ki so glasove cepili, ako jim odkritosrčno rečemo, da volitev ni igrača in nikakor ne prilika za to, da drug drugzemu „komplimente“ dela z glasovi! Namesti da bi narodni kandidat Vilhar (ker nemškutarjev ni moč preveriti, in ker tudi naših ni bilo vseh pri volitvi) vsaj 9 glasov dobil, tedaj več memo Schafferja, proklamujemo zdaj „Tagblattovci“ zbornico za ustavoversko, v zahvalo, da je še pravico samostojne volitve zgubila. To je premija, vredna take discipline parlamentarne.

Na Štajarskem je propadel „mladi“ kandidat dr. Prus in izvoljen je Foregger. Drugod Slovenci niso postavili svojih kandidatov.

Ozir na volitve.

Volitve na Slovenskem so končane. Graščaki niso sicer še volili, al da večina teh še zmirom voli tako, kakor da bi Slovenija, zemlja nemška bila, to je znano vsacemu. Ne vemo sicer, ali je Bismark tudi na naše graščake mislil, ko je unidan v Dunajski razstavi Andrassy-u rekel: „kakor se vidi, smo mi (Prusi) v Avstriji zeló popularni“, to pa je gotovo, da so se v kazinski steklenici nekterekokrat čuli glasi, kazaje ono „popularnost“.

Po volitvenem boji preglejmo zdaj bojišče.

Neugodni izid volitev naših na Slovenskem ima mnogo nauka v sebi. Ali bode nam v prihodnje v korist ali ne, skušnja bo učila.

Direktne volitve, ki so v nasprotju oktoberski diplomi in ustavi februarški in zoper katere so mnogi deželni zbori povzdignili svoj glas, zoper katere so protestovali naši državni poslanci zapustivši zbornico Dunajsko, sklenil je letos aprila meseca državni zbor, ki se je od 302 poslancev skrčil na ubogo številce od 122 in tako so postale postava. Centralistični ustavoverci so od direktnih volitev pričakovali veliko dobrega za-se; zato so napeli vse moči, da so jih dosegli. — Treba je bilo potem stvariti nov volilni red, — in da bode novi način volitev ugoden centralistom, klicali so iz vseh dežel privržencev na Dunaj, kjer je Herbst duhtal in duhtal ž njimi in izduhtal tak volilen red, da je bil voda na ustavoverski mlin. Vrh tega so namesti županov okrajni glavarji sestavljali imenik volilcev.

Vse to bila ni nobena skrivnost. Rodoljubom vseh dežel moral bi biti to opomin, složnim biti v boji zoper skupnega protivnika.

Al, žalibog, ravno narobe se je zgodilo! Kratkovidni „mladi“ so, namesti utrditi edinost, seme razpora sejati začeli; „sejali so veter in želi so zdaj vihar“. Kako lahko se pa pri narodu, ki ni še tako politično zrel kakor Česki, med pšenico zaseje ljulika, zato ni treba nobenega dokaza. Zapustivši zastavo starodavno slovensko, pod katero smo mnogo let zmagoviti bili pri volitvah in dosegli v zborih deželnih, kar se je v nemilih okoliščinah doseči dalo, so „mladi“ si naredili svoj prapor, na katerega so si zapisali „svobodo“ in „napredek“, katerima pa — kakor sta „Slov.